

วิชา ปรัชญาเบื้องต้น

Introduction to Philosophy

อ.สมชัย พงษ์กิจ

พร.บ.ปรัชญา,พร.ม.ปรัชญา.

อาจารย์บรรยาย

ความหมายของปรัชญา

ปรัชญามีความหมายว่าอะไร คำว่า
“ปรัชญา” เป็นศัพท์บัญญัติของพระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (พระองค์วรวงศ์)
ซึ่งเพื่อแปลคำว่า philosophy

คำว่า “**philosophy**” มาจากรากศัพท์ภาษา
กรีก โบราณว่า **philos** แปลว่าผู้รัก และ **Sophia**
แปลว่า ความปราชญ์ เพราะฉะนั้น

philosophia หรือ **philosophy** จึงมี
ความหมายตามรากศัพท์ว่า ความรักหรือความ
ปรารถนาจะเป็นปราชญ์ นั่นคือ รู้ตัวเองว่ายังไม่ฉลาด
แต่อยากฉลาด

“ปรัชญา” มาจากรากศัพท์สันสกฤตว่า ชฺญา แปลว่า
รู้ เข้าใจ เต็มอุปสรรค ปฺร เป็น ปฺรชญา แปลว่า ความ
ปราดเปรื่องหรือความรอบรู้ เพราะฉะนั้นปรัชญาจึงแปลว่า
ความรอบรู้ปราดเปรื่อง

คำว่า “**Philosophy**” มาจากภาษากรีก ๒ คำคือ
Philo (love) กับ **Sophia (wisdom)** แปลว่ารักหรือ
สนใจในความรู้หรือความฉลาด (**Love of wisdom**)
ตามความในนี้เราจะเห็นได้ว่า จุดหมายของ
Philosophy จึงมุ่งไปที่ให้คน คือเป็นคนรักใน
ความฉลาด

“Philosophy” คือ การค้นหา
คำตอบที่ไม่มีสิ้นสุด แม้คำตอบนั้นจะ
น่าเชื่อถือเพียงใดก็ตาม.

ขอบเขตของปรัชญา

“ขอบเขตของปรัชญา” หมายถึง ขอบเขตที่วิชาปรัชญาพยายามศึกษา และอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับสัจธรรม (Ultimate truth or Ultimate Reality) โดยอาศัยหลักของเหตุผล ซึ่งเราไม่อาจสัมผัสได้ด้วยอายตนะทั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัจธรรมนั้นเป็นหลักความจริงที่อยู่เหนือการเปลี่ยนแปลงทั้งปวง

ปรัชญามีขอบเขตกว้างขวางกว่าศาสตร์ทั้งหลาย

- ➡ “ปรัชญา” ว่าด้วยสากลจักรวาลแห่งรูปธรรมและจักรวาลแห่งนามธรรม จึงมีปัญหากว้างขวาง
- ➡ โซเครตีส (Socrates) ได้กล่าวถึงความรู้ทางปรัชญาของท่านว่า “สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้ คือรู้ว่าข้าพเจ้าไม่รู้อะไรเลย”

เรียนปรัชญาไปทำไม

นิสิตนักศึกษา อาจตอบว่าเรียนเพื่อสอบเอาหน่วยกิต ผู้จะเป็นอาจารย์อาจจะตอบว่าเรียนเอาไว้สอน ผู้อ่านทั่วไปอาจตอบว่าเรียนไว้ประดับปัญญา แต่ทั้งสามคำตอบเป็นจุดหมายส่วนบุคคล ไม่ใช่จุดหมายแท้ของวิชานี้

เราเรียนปรัชญาเพื่อรู้สามอย่าง คือ

- ๑) เพื่อรู้จักปัญหาที่ยังเป็นปัญหา
- ๒) เพื่อรู้คำตอบทุกคำตอบที่เป็นไปได้
- ๓) เพื่อรู้จักเก็บส่วนดีจากทุกคำตอบมาเป็นหลักยึดเหนี่ยว

ของตน

การสอนปรัชญาต่างกับการสอนศาสนาอย่างไร

ปรัชญาต่างกับศาสนาอย่างไร

- ๑) การสอนศาสนานั้น แต่ละศาสนาต่างก็มุ่งสอนให้เชื่อตามคำสอนของศาสนานั้น ๆ
- ๒) วางตัวเป็นกลาง จะต้องเสนอปัญหาตามที่มีอยู่จริงตามมติของคนทั่วไป

ความสัมพันธ์ระหว่าง ปรัชญาศาสนา และวิทยาศาสตร์

ปรัชญากับศาสนา

ปรัชญา	ศาสนา
๑. เป็นเรื่องความรู้ ยึดเอาเหตุผลเหนือสิ่งอื่นใด	๑. เป็นเรื่องของศรัทธา การยอมรับนับถือและความจงรักภักดี
๒. เป็นเรื่องของทฤษฎี มุ่งให้รู้และมีเหตุผล หากจะเชื่อก็ให้เชื่ออย่างมีเหตุผล	๒. เป็นเรื่องของการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตคือการปฏิบัติตามแนวทางที่ตนรู้และเชื่อถือนั้น
๓. เป็นเรื่องทัศนคติ ซึ่งชี้ให้เห็นทั้งชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ มุ่งให้คนมีความคิดความเห็นกว้างไกล ไม่เป็นคนใจแคบ	๓. เป็นเรื่องของแนวทางแห่งชีวิต
๔. เป็นเรื่องของมโนภาพ ซึ่งต้องใช้ความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์เป็นระบบ	๔. เป็นเรื่องของการจุติและเกิด

ปรัชญากับวิทยาศาสตร์

ปรัชญากับวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กัน
อย่างใกล้ชิด อาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาเป็นพื้นฐาน
หรือเป็นบ่อเกิดของวิทยาศาสตร์

จุดมุ่งหมาย ของปรัชญากับวิทยาศาสตร์
เหมือนกัน คือต้องการความรู้ที่แน่นอน มี
เหตุผล และมีหลักการที่เป็นระบบ

วิทยาศาสตร์จะค้นหาความจริง ที่แคบกว่า ปรัชญา

คือ วิทยาศาสตร์จะหาความจริงเฉพาะเรื่องที่
เกี่ยวกับ**สสาร** โดยใช้วิธีการดังนี้

๑. ตั้งสมมุติฐาน
๒. การรวบรวมข้อมูล
๓. การวิเคราะห์ จัดประเภท ให้คำนิยาม
๔. การทดลองปฏิบัติ
๕. การสรุปผลตั้งเป็นกฎเกณฑ์หรือทฤษฎี

ในส่วนของปรัชญาจะมีวิธีการ ดังนี้

๑. สงสัย

๒. ตั้งคำถาม

๓. เสนอแนวคิด

๔. สนับสนุนแนวคิด

๕. การโต้แย้ง การวิพากษ์ หรือการอ้างเหตุผล

ปรัชญาบริสุทธิ์ (pure philosophy) คือวิชาว่า ด้วยความเป็นจริง แบ่งออกเป็น ๕ สาขา คือ

- ๑) อภิปรัชญา (Metaphysics)
- ๒) ญาณวิทยา หรือ ทฤษฎีความรู้ (Epistemology or Theory of Knowledge)
- ๓) จริยศาสตร์ หรือ จริยปรัชญา (Ethics or Ethical Philosophy)
- ๔) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
- ๕) ตรรกวิทยา หรือ ตรรกศาสตร์ (Logic)

ปรัชญาประยุกต์ (applied philosophy)

คือ

การนำเอา ปรัชญาบริสุทธิ์ ไปตีความ
ผลสรุปของวิชาต่างๆ ที่แยกสาขาออกมา
มากมายตามสาขาวิชาเฉพาะแต่ละวิชา ได้แก่

ปรัชญาศาสนา (philosophy of religion)

ปรัชญาจริยะ (ethical philosophy)

ปรัชญาคณิตศาสตร์ (philosophy of mathematics)

ปรัชญาวิทยาศาสตร์ (philosophy of sciences)

ปรัชญาสังคม (social philosophy)

ปรัชญาจิต (philosophy of mind)

ปรัชญาศิลปะ (philosophy of art)

ปรัชญาประวัติศาสตร์ (philosophy of history)

ปรัชญาการเมือง (political philosophy)

ปรัชญากฎหมาย (philosophy of law)

ปรัชญาภาษา (philosophy of language)

ปรัชญาการศึกษา (philosophy of study) ฯลฯ

วิชาปรัชญาเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อไร

*วิชาปรัชญาเกิดขึ้นมา ตั้งแต่มีตำราพระเวทของอินเดีย ซึ่งเรียบเรียงขึ้นไว้เมื่อประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้วนั่นเอง

*ส่วนทางตะวันตกนั้น หลักฐานที่จะก่อให้เกิดวิชาปรัชญาขึ้น ได้แก่คำสอนของทาเลส (Thales) ผู้มีชีวิตรอยู่เมื่อประมาณ ๒,๖๐๐ ปีมาแล้ว

ปัญหาอะไรเป็นปัญหาแรกของปรัชญา

*ปัญหาแรกของปรัชญา คือ “เอ๊ะ นี้อะไร”...?

*ทำไมต้องเรียนปรัชญาควบคู่การศึกษ โลก..?

มีปรัชญาทำให้คนพัฒนาวิธีคิด...?

มีปรัชญาทำให้คนกล้าคิด...?

มีปรัชญาการค้ำมั่นคง...?

มีปรัชญาประเทศชาติก้าวไกล...?

มีปรัชญาช่วยพัฒนาการปกครอง...?

มีปรัชญาการศึกษาก้าวหน้า...?

นักปรัชญา ต้องตั้งคำถามกับตนเองไว้เสมอเมื่อ
เห็นสิ่งที่ปรากฏการณ์ขึ้นมา...?

อะไร ..?

ทำไม..?

เพื่ออะไร..?

โดยวิธีใด..?

ศาสนากับวิทยาศาสตร์

ศาสนาคืออะไร

ศาสนาจึงเกิดจากสาเหตุสำคัญๆ คือ

๑) ความกลัว

๒) ความไม่รู้

๓) การชดเชย

๔) ความเชื่อ หรือ ความศรัทธา

๕) ความต้องการแสวงหาเป้าหมายของชีวิต

ศาสนา หมายถึง คำสอน คำสั่งสอน หรือลัทธิ
ความเชื่อถืออย่างหนึ่งๆ พร้อมด้วยหลักคำสอน
ลัทธิ พิธี องค์กรและกิจการทั่วไปของหมู่ชนผู้
นับถือลัทธิความเชื่อ

ศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์
อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของ
โลก

วิทยาศาสตร์คืออะไร

กฎในทางวิทยาศาสตร์คือ

(๑) อยู่ในรูปข้อความสากล

(๒) ข้อความต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นกฎ กล่าวถึงสิ่งที่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส

โดยการใช้ **อุปนัย**

๑. การใช้ประสาทสัมผัสสังเกตธรรมชาติเพื่อ
ค้นหากฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ

๒. การใช้เหตุผลและการคาดคะเนเพื่ออธิบาย
ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาท
สัมผัส

สาขาของปรัชญา

๑. ภูมิปรัชญา (Metaphysics)

๒. ญาณวิทยา (Epistemology)

๓. จริยศาสตร์ (Ethics)

๔. สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

๕. ตรรกศาสตร์ (Logic)

บ่อเกิดขอบเขตของอภิปรัชญา

อภิปรัชญา ต้องการความเป็นจริง
ของสรรพสิ่งทั้งมวล อาทิ โลก ชีวิต มนุษย์
พระเจ้า จิต สสาร ธรรมชาติ

บ่อเกิดญาณวิทยา

ญาณวิทยา อะไรเป็นบ่อ
เกิดของความรู้ และขอบเขตแห่ง
ความรู้มีกำหนดแค่ไหน

ความรู้

การเสนอประเด็นการสร้างความรู้ ที่เป็น “**วิภาษวิธี**”

เช่น ๑) ไม่แห้งเป็นวัตถุลอยน้ำ

๒) ไม่เป็นวัตถุจมน้ำก็ได้

จากข้อ ๑ และข้อ ๒ เมื่อผสมผสานกัน
สังเคราะห์อันเป็นผล สรุปได้ว่า “ ไม่แห้งเป็น
วัตถุลอยน้ำ และไม่แห้งเป็นวัตถุจมน้ำ ”

ความสมเหตุสมผลของความรู้

เกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับในวงการปรัชญามี
๓ ทฤษฎี ได้แก่

๑. ทฤษฎีเชื่อมร้อย (Coherence theory)

เช่น เรามีความรู้เดิมว่า “ไม้ย่อมลอย
น้ำ” เมื่อมีคนมาบอกว่า “แผ่นกระดาน
ลอยน้ำ” เราย่อมเชื่อว่าประพจน์นี้เป็นจริง

๒.ทฤษฎีสমনัย (Correspondence Theory)

เช่น นายแดงพูดว่า “เชียงใหม่อยู่ทางทิศเหนือของกรุงเทพฯ” ประพจน์นี้เป็นจริง เพราะตรงกับข้อเท็จจริงทางภูมิศาสตร์

๓. ทฤษฎีปฏิบัตินิยม (Pragmatism)

เช่น ความรู้เดิมที่เรามีอยู่ รู้ว่าผิดพลาดไป
ความรู้ที่ได้มาใหม่ที่มันสอดคล้องเข้ากันได้กับ
ความรู้เดิมๆ มันก็จะผิดพลาดไปด้วย

เพราะฉะนั้น ทฤษฎีปฏิบัตินิยม คือ “สิ่ง
ที่เป็นจริงคือสิ่งที่มีประโยชน์”

ความจริงที่อาจเป็นไปได้...?

คือ ข้ออ้างหลัก (๑) เหล็กแท่งนี้ตกลงสู่พื้น
เพราะแรงดึงดูดของโลก

ข้ออ้างรอง (๒) เหล็กทุกแท่งตกลงสู่พื้น
เพราะแรงดึงดูดของโลก

ผลของสรุปของข้ออ้าง(๓) วัตถุทุกสิ่งที่มี
ความหนาแน่นกว่าอากาศตกลงสู่พื้นเพราะแรง
ดึงดูดของโลก

ขอบเขตของอภิปรัชญา

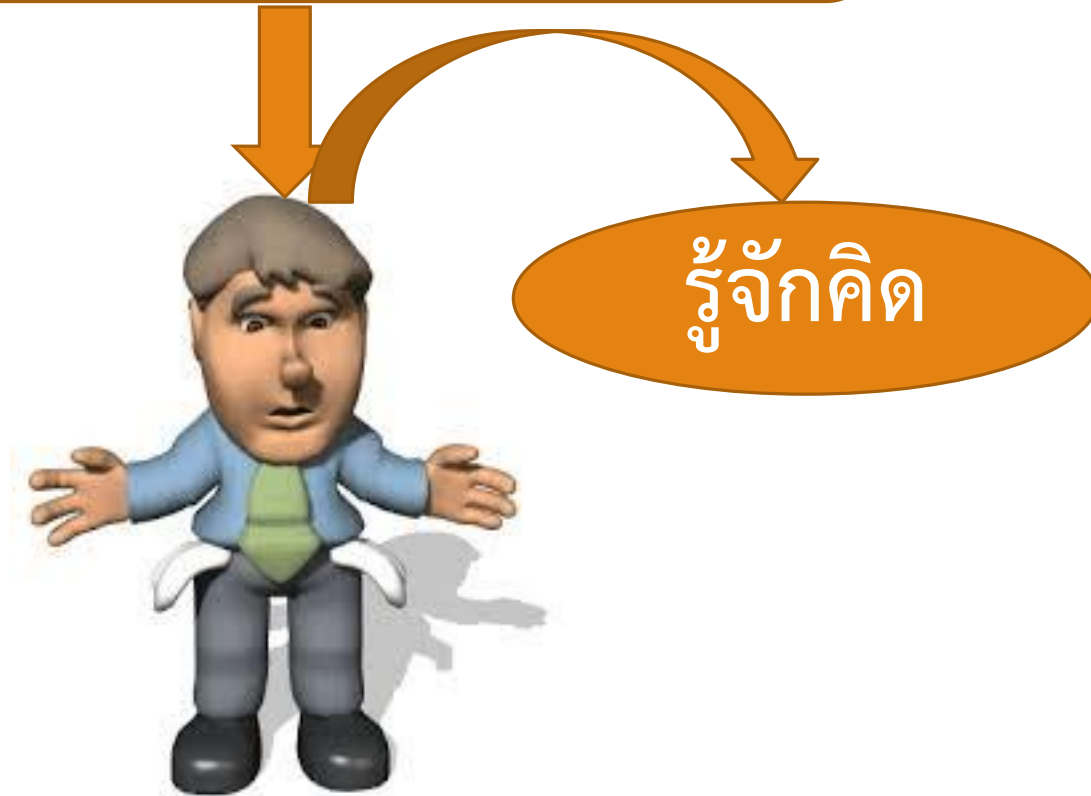
อภิปรัชญาหรือภววิทยานี้ มีปัญหาที่นักปรัชญาถกเถียงกันอยู่ ๓ ประเด็น ได้แก่ เรื่องความคงที่กับความเปลี่ยนแปลง เรื่องกายกับจิต หรือวิญญาณ เรื่องเจตจำนงเสรีกับเหตุวิสัย ดังนี้

๑) เรื่องความคงที่กับความเปลี่ยนแปลง โดยพิจารณาว่าเนื้อแท้ที่คงที่ถาวร หรือความเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นไปอย่างไร ถ้าโลกเปลี่ยนแปลง อะไรเป็นเหตุปัจจัย

๒) เรื่องกายกับจิต หรือวิญญาณ โดยพิจารณาว่าอะไรคือธาตุแท้ของมนุษย์ จิตมนุษย์มีหรือไม่ นอกจากร่างกายแล้ว อะไรที่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิตบ้าง

๓) เรื่องเจตจำนงเสรีเหตุวิสัย โดยพิจารณาว่ามนุษย์มีอิสรภาพในการกระทำทุกอย่างได้หรือไม่ หรือจะกระทำอันใดต้องอาศัยกระแสของเหตุปัจจัยภายนอกเพราะทุกสิ่งต้องอาศัยเหตุปัจจัย

ปรัชญาเกิดขึ้น.. เพราะ?

วิธีการแสวงหาความรู้ ของโสคราตีส

“ความโง่เขลาไม่ใช่จุดจบ
ของการแสวงหาความรู้
แต่เป็นการเริ่มต้นของการ
แสวงหาความรู้”

ความดีคืออะไร ความดีสูงสุดคืออะไร

คำตอบของท่านคือ

ความรู้ คือ ความดีสูงสุด

ธรรมชาติของความรู้

มี ๓ กลุ่มด้วยกัน

คือ ๑) **กลุ่มจิตนิยม** เชื่อว่าธรรมชาติความรู้
เรื่องต่างๆ อยู่ที่ตัวบุคคลหรืออยู่ที่จิต

๒) **กลุ่มสัจนิยม** เชื่อว่าวัตถุและคุณสมบัติ
ของวัตถุมีความจริงอยู่ในตัวของมันเอง

๓) **กลุ่มสัมพัทธนิยม** เชื่อว่า ธรรมชาติของ
ความรู้เกิดขึ้นได้เพราะอาศัยความสัมพันธ์ของสิ่ง ๒
สิ่ง คือ **จิต กับ กาย**

เงื่อนไขเหตุปัจจัยแห่งความรู้

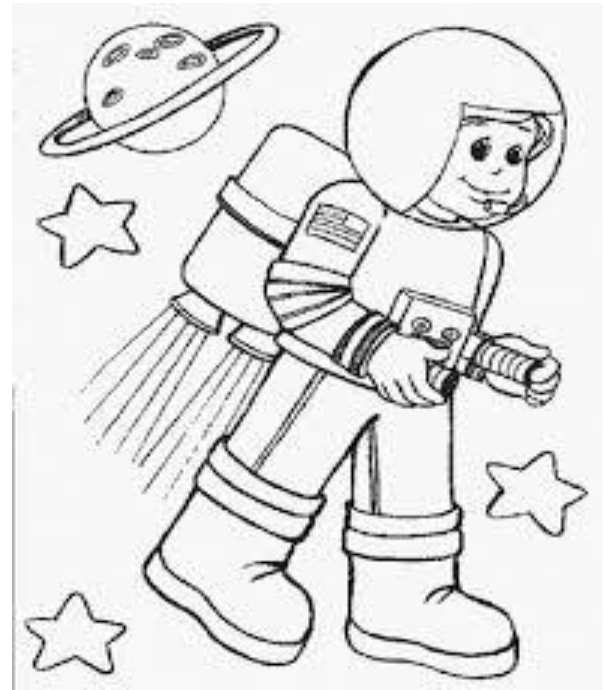
๑) ทรัพยากร (Substance) คือ วัตถุดิบของอย่างใดอย่างหนึ่ง

๒) กาละ (Time) คือ เวลาไม่มีเบื้องต้น
ไม่มีที่สิ้นสุด

๓) อวกาศ (Space) คือ จักรวาลทั้งหลายอยู่ใน
อวกาศที่ว่าง ที่ว่างไม่มีขอบเขตสิ้นสุด

๔) ความเป็นเหตุเป็นผล ทฤษฎีหรือความรู้นั้นจึงจะ
สมบูรณ์

มาตรฐานการตัดสินความรู้

ความรู้อย่างไรเป็นความรู้ที่ใช้ได้ถูกต้อง และความรู้อย่างไรไม่จริง มี ๒ ลัทธิอธิบายไว้คือ

๑) **ลัทธิประจักษ์วาท** เชื่อว่า “ความรู้สามารถเปิดเผยตัวเองได้ ทั้งผุดขึ้นในจิตของบุคคล (อชฌัตติกญาณ) และความรู้จริงจะต้องอาศัยประสบการณ์

๒) **ลัทธิวิวรรตวาท** เชื่อว่า “ความรู้ไม่สามารถเปิดเผยด้วยตัวเองได้ จะผุดขึ้นในใจก็ไม่ได้” แต่ความรู้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีสื่อกลางที่ทำให้เกิดความรู้ เช่น ครู อาจารย์ หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ทีวี เว็บไซต์ ฯลฯ

เช่น กรณี

นพ.เปรมศักดิ์ สั่งจับนักข่าวแก้ผ้า

กว้างคับขอนแก่นเดือดข่าวแต่งเด็ก ล็อก
ห้อง-ถ่ายรูป 'เปรมศักดิ์ เพียยุระ'อดีต
ส.ส.ขอนแก่น ลุแก่วิทยาสถาบันนักข่าว5
สำนักเข้าไปในห้องนายกเทศมนตรี ล็อก
ประตูสั่งลูกน้องจับนักข่าวแก้ผ้าถ่ายรูป
ประจาน โกรธที่ลงข่าวแต่งกับเด็กมัธยม

ทฤษฎีญาณวิทยา

๑) ทฤษฎีเหตุผล (Rationalism) มนุษย์สามารถหาความรู้บางอย่างที่เกี่ยวกับโลกได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านประสาทสัมผัส แต่อาศัยการใช้เหตุผล

นักปรัชญาที่สำคัญ ได้แก่ เดส์การต์ สปิโนซ่า ไลบ์นิซ เป็นต้น เดส์การต์อธิบายทฤษฎีเหตุผลนิยมไว้ว่า

เหตุผลเกิดจากสัญชาตญาณ หรือ ญาณพิเศษ มิใช่เหตุผลที่เกิดจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัส และมีเหตุผลที่เกิดจากการวินิจฉัย (Judgment) หรือการอนุมาน (Inference) หรือจินตนาการ (Imagination)

แต่เป็นเหตุผลที่เกิดขึ้นโดยแจ่มแจ้งในตัวที่พระเจ้าได้ประทานมาแต่แรกเกิด ความคิดติดตัวมาแต่เกิด (Innate Ideas)

๒) ทฤษฎีประจักษ์นิยม (Empiricism) เชื่อว่าความรู้ที่
เชื่อว่าแหล่งความรู้ที่เชื่อถือได้มีอย่างเดียวกันเท่านั้น คือ
ประสบการณ์ (Experience) ประจักษ์นิยม ไม่เชื่อว่ามี
ความรู้ก่อนประสบการณ์ (a priori Knowledge)

จอห์น ล็อก เป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ขึ้น เพื่อโต้แย้ง
ทฤษฎีเหตุผลนิยมของเดส์การ์ต ว่าความรู้ที่แท้จริงเกิด
จากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส

23 ก.ค.59 อุบลราชธานี -
ตะลึง! โลกโซเชียลแชร์สนั่น
ผอ.โรงพยาบาลสุคสวย ที่ อ.
กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี ที่
แท้เป็นชาย แปลงเพศแล้วสวย
แข่งกว่าหญิงแท้

๓) ทฤษฎีอนุমানนิยมหรือความรู้เชิงวิจารณ์

อิมมานูเอล คานท์ ชาวเยอรมัน ได้รวมทฤษฎี
เหตุผลนิยมกับประสบการณ์นิยมหรือประจักษ์นิยม
เข้าด้วยกัน “จิต คือสิ่งรับรู้สิ่งต่างๆ ไป อันเป็น
ส่วนหนึ่งของประสบการณ์” ที่รับรู้ได้ จาก ตา หู
จมูกลิ้น เป็นต้น

เช่น จิตเปรียบเหมือนฟิล์มที่ใช้ถ่ายภาพ
เมื่อถ่ายภาพจึงมีภาพปรากฏในฟิล์ม

๔) ทฤษฎีอัจฉมัตติกญาณ หรือสัญชาตญาณนิยม (Intuitionism)

คือ การรู้เอง การที่จิตเกิดความรู้แจ่มแจ้งชัดเจน
โดยตรง ไม่ต้องอาศัยการอ้างเหตุผลหรือการอนุมาน

การรู้เองเป็นบ่อเกิดที่สำคัญที่สุดของความรู้

เช่น -ไม่มีใครชี้นำ

-พระที่ท่านได้ญาณจะรู้ล่วงหน้าในความ
เป็นไปของโลกและชีวิต

จริยศาสตร์ (ETHICS)

จริยศาสตร์ คือ “แนวทางความประพฤติที่เหมาะสม กิริยาที่ควรประพฤติ”

-จริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ว่าด้วยความดีอันสูงสุด ความสัมพันธ์อยู่กับของชีวิตของมนุษย์ อันแท้จริง (แมคเคนซี)

- จริยศาสตร์ คือ ศาสตร์หลักแห่งความประพฤติ อะไรควรทำ ไม่ควรทำ (เจมส์ เซซ)

-จริยศาสตร์ เป็นวิชาที่กล่าวถึง
แนวทางอันพึงประพฤติ (กิริติ บุญเจือ)

-จริยศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่กล่าวถึงความ
ดี และความชั่วแห่งการกระทำของ
มนุษย์ (ชัยวัฒน์ อัมพพัฒน์)

เช่น กรณี โปรเกอม่อน

-นักข่าว กับ ท่าน นายก.

-จริยธรรมของสื่อ

-วัฒนธรรมกาย

-จริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์

จริยธรรมของบุคคลต่างสาขาอาชีพ

-จริยธรรมของข้าราชการ

1. จงแสดงความสามารถให้ปรากฏ
2. อย่าขาดจนเสียราชการ
3. อย่าประมาท ให้ระมัดระวังอยู่เป็นนิตย์
4. ต้องมีคุณสมบัติทั้ง ความประพฤติ ความรู้ ความสะอาด ในการปฏิบัติงานให้เป็นที่วางใจได้ ฯลฯ

-จริยธรรมของครู-อาจารย์

1. ฟังเคารพผู้บังคับบัญชาด้วยใจจริง
2. ฟังปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยศรัทธา
3. ฟังเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของตน และของผู้อื่น
4. ฟังเคารพต่อระเบียบ กฎหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เหมือนบุคคลอื่น
5. ฟังมีจิตใจกว้างขวางมีทัศนคติที่ดีต่อศิษย์และเพื่อนครู-อาจารย์ด้วยกัน
6. ฟังมีศรัทธาและให้เกียรติต่ออาชีพครู-อาจารย์
7. ฟังงดเว้นอบายมุขทุกประเภท

-
- จริยธรรมของแพทย์ พยาบาล
 - จริยธรรมของผู้นำศาสนา
 - จริยธรรมของผู้บริหาร

-
- จริยธรรมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
 - จริยธรรมของนักธุรกิจ
 - จริยธรรมของพ่อค้า

จุดมุ่งหมายของชีวิตมนุษย์

ลัทธิสุขนิยม มีทฤษฎีกันว่า 2 กลุ่ม คือ สุขนิยมส่วนตัว และสุขนิยมทั่วไป

- 1. สุขนิยมส่วนตัว (Individualistic Hedonism) กลุ่มนี้ถือว่าความสุขของตัวเองมีค่ามากที่สุด ซึ่งบุคคลควรแสวงหา
- 2. สุขนิยมทั่วไป (Universal Hedonism) กลุ่มนี้ถือว่าความสุขของคนส่วนใหญ่มีค่ามากที่สุด มนุษย์จึงควรบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุด “ประโยชน์นิยม”

-การแต่งกาย

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

-ความสวยงาม เป็นความรู้สึกรู้สึกของจิตใจจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับธรรมชาตินิสัยส่วนบุคคล และการฝึกอบรม

-ความปลาบปลื้มยินดี สี เสียง ถ้อยคำ และความคิด

ท่านพุทธทาส กล่าวว่า “ความ
งามอยู่ที่ซากผี”

เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นจิตรกร
ไทย

มีผลงานจิตรกรรมไทย

หลายผลงาน เช่น ภาพจิตรกรรม
ไทยในอุโบสถวัดพุทธประทีป กรุง
ลอนดอน ประเทศอังกฤษ, เขียน
ภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์ พระ
มหาชนก และผลงานศิลปะที่ วัดร่อง
ขุน ซึ่งมีทั้งงานสถาปัตยกรรม,
ประติมากรรมปูนปั้น

เกณฑ์ตัดสินทาง สุนทรียศาสตร์

แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มแนวคิด

๑) กลุ่มใช้ตนเองเป็นตัวตัดสินเรียกว่า
“อัตนัยนิยม” (subjectivism)

นักสุนทรียศาสตร์ในกลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มโซฟิสต์
(Sophist) ฮอบส์ (Hobbes) ออร์เตกา (Ortega)

๒) กลุ่มที่เชื่อว่ามีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวที่ใช้ตัดสิน เรียก
เกณฑ์ตัดสินนี้ว่า “ปรนัยนิยม” (Objectivism)

นักสุนทรียศาสตร์ในกลุ่มนี้ ได้แก่ เพลโต (Plato)
อริสโตเติล (Aristotle) เฮเกล (Hegel)

เชื่อว่า สุนทรียธาตุมีอยู่จริง แม้ว่าเราจะเข้าถึงมัน
ไม่ได้ก็ตาม แต่มันก็มีอยู่จริง

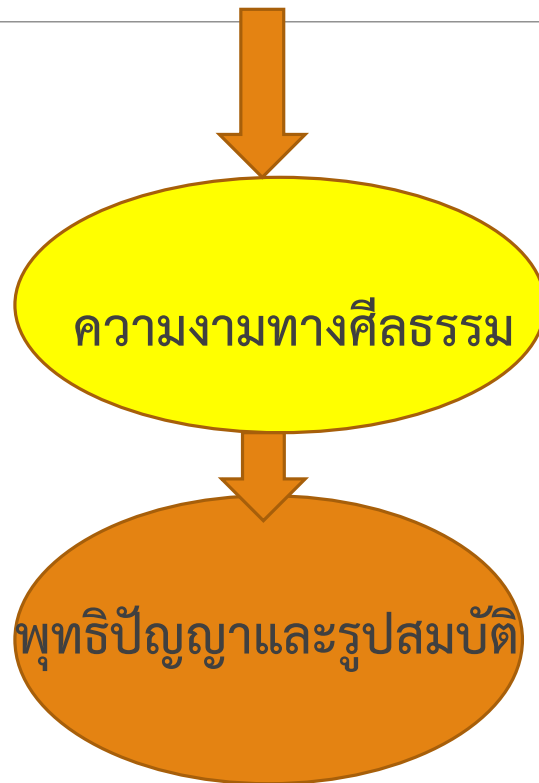
การที่เราตัดสินศิลปะ ออกมาไม่เหมือนกัน เพราะ
แต่ละคนไม่สามารถเข้าถึงสุนทรียธาตุที่แท้จริงได้

๓) กลุ่มที่เชื่อว่าหลักเกณฑ์ในการตัดสินสุนทรียศาสตร์ เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะแวดล้อม เกณฑ์ตัดสิน “สัมพัทธนิยม” (Relativism)

กฎเกณฑ์ตัดสินสุนทรียศาสตร์นั้น ขึ้นอยู่กับ
สถานะแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น
ขึ้นอยู่กับสภาพของภูมิอากาศ ประเทศนั้นๆ ไม่
ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจารณ์ ผู้วิจารณ์ต้องวางตัวเป็นกลาง

นักสุนทรียศาสตร์กลุ่มนี้ ได้แก่ ซาตายานา
(Santayana) และ แซมมวล อาเล็กซานเดอร์
(Samuel Alexander)

ความงาม ตามแนวพุทธศาสนา

ตรรกศาสตร์

“ตรรกวิทยา” (Logic) หมายถึง
วิชา ว่าด้วยกฎเกณฑ์การใช้
เหตุผล

“ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการคิดหา
เหตุผลว่าจะสมเหตุสมผลหรือไม่”

ขอบข่ายของตรรกศาสตร์

ตรรกวิทยาอยู่ที่การกำหนดหรือค้นคว้า
กฎเกณฑ์การใช้เหตุผล

เหตุผล คือ หลักฐานที่สนับสนุนหรือยืนยัน
ให้เราเชื่อว่า ข้อสรุปของเราเป็นจริงเชื่อถือได้
เหตุผลอยู่ในความคิดหรือในสมองที่คิด แสดงออก
โดยใช้ภาษา เช่น

กรณี เช่น

การอ้างเหตุผล คือการอ้างหลักฐานเพื่อยืนยัน
ให้เรามั่นใจว่า ข้อสรุปเป็นจริง

การอ้างเหตุผลมี ๒ แบบ คือ

๑) การอ้างเหตุผลแบบนิรนัย

๒) การอ้างเหตุผลแบบอุปนัย

๑) การอ้างเหตุผลแบบนิรนัย

ตัวอย่างที่ 1

เหตุ	1. สัตว์เลี้ยงทุกตัวเป็นสัตว์ไม่ดุร้าย 2. แมวทุกตัวเป็นสัตว์เลี้ยง
ผล	แมวทุกตัวเป็นสัตว์ไม่ดุร้าย

ตัวอย่างที่ 2

เหตุ

1. นักเรียน ม.4ทุกคนแต่งกายถูกระเบียบ
2. สมชายเป็นนักเรียนชั้น ม.4

ผล สมชายแต่งกายถูกระเบียบ

ตัวอย่างที่ 3

เหตุ 1.วันที่มีฝนตกทั้งวันจะมีท้องฟ้ามีดครึ้ม
ทุกวัน

2.วันนี้ท้องฟ้ามีดครึ้ม

ผล วันนี้ฝนตกทั้งวัน

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การยอมรับความรู้พื้นฐาน
หรือความจริงบางอย่างก่อนแล้วจึงหาข้อสรุปจากสิ่งที่ยอมรับแล้วนั้นจะเรียกว่าผล

การสรุปผลจะถูกต้องก็ต่อเมื่อเป็นการสรุปได้
อย่างสมเหตุสมผล

ตัวอย่างที่ 4 เหตุ 1. เรือทุกลำลอยน้ำได้

2. ถังน้ำลอยน้ำได้

ผล ถังน้ำเป็นเรือ

การสรุปผลข้างต้นไม่สมเหตุสมผล แม้ว่าข้ออ้างหรือเหตุ
ทั้งสองจะเป็นจริง แต่การที่เราทราบว่าเรือทุกลำลอยน้ำได้ ก็
ไม่ได้หมายความว่าสิ่งอื่นๆ ที่ลอยน้ำได้จะเป็นเรือเสมอไป

ข้อสรุปข้างต้น เป็นการสรุปที่ไม่สมเหตุสมผล

การตรวจสอบความสมเหตุสมผล

ในการให้เหตุผลแบบนิรนัย รวมถึงจากตัวอย่าง จะเห็นว่า การยอมรับความรู้พื้นฐาน หรือความจริงบางอย่างก่อน แล้วหาข้อสรุปจากสิ่งที่ยอมรับ ซึ่งจะเรียกว่า ผล การสรุปผลจะสรุปได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อเป็นการสรุปได้อย่าง **สมเหตุสมผล (Valid)**

เช่น

เหตุ

1. สัตว์มีปีกทุกตัวบินได้
2. เป็ดบินได้

ผล

สัตว์มีปีกทุกตัวบินได้

การสรุปในข้อนี้**ไม่สมเหตุสมผล (Invalid)** แม้ว่าข้ออ้างทั้งสองจะเป็นจริง แต่การที่เราทราบว่า สัตว์มีปีกบินได้ ก็ไม่ได้หมายความว่าสิ่งอื่นที่บินได้ต้องเป็นเป็ดเสมอไป ข้อสรุปดังกล่าวจึงไม่สมเหตุสมผล

แนวคิด!!!

การให้เหตุผลแบบนิรนัย

1. อาศัยหลักฐานจากความรู้เดิม
2. เริ่มต้นจากข้ออ้างซึ่งมีลักษณะทั่วไป (Universal) ไปสู่ข้อสรุป ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ (particular)
3. ความน่าเชื่อถือของข้อสรุปอยู่ในชั้นความแน่นอน (Certainty)
4. ไม่ให้ความรู้ใหม่

การให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning)

หลักการ การให้เหตุผลแบบอุปนัย หมายถึง การให้เหตุผลโดยอาศัยความจริงจากส่วนย่อย ๆ ที่เกิดจากการสังเกต

หรือการทดลองหลายๆ ครั้งแล้วนำมาสรุปเป็นความจริงหรือความรู้ส่วนรวม

สิ่งที่ควรทราบ การให้เหตุผลประกอบไปด้วย 2 ส่วน

1. **เหตุ (Premises)** คือสิ่งที่ถูกกำหนดให้ ซึ่งคือความจริงจากส่วนย่อย ที่เกิดจากการสังเกตหรือการทดลองหลายๆ ครั้ง

2. **ผล (Conclusion)** ซึ่งเป็นผลสรุปจากเหตุให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning)

เช่น

1. จากการทดลองพบว่า เมื่อนำลายนิ้วมือ
ของคน หนึ่งล้านคน มาเปรียบเทียบกัน

พบว่าไม่มีลายนิ้วมือของใครที่ซ้ำกันเลย

สรุปว่า ลายนิ้วมือของแต่ละคนไม่
เหมือนกัน

2. พิจารณาลักษณะของข้อมูลหลักฐานหรือข้อเท็จจริงว่าเป็น ข้อสรุปหรือไม่

ถ้าเราอยากรู้ว่าคนไทยชอบกินข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวมากกว่ากัน

เช่น - คนที่อยู่ในเขตภาคอีสาน หรือภาคเหนือ ชอบกินข้าว
เหนียวอาจมีมากกว่าชอบกินข้าวเจ้า

- คนที่อยู่ในเขตภาคกลางหรือภาคใต้ ชอบกินข้าวเจ้าอาจมี
มากกว่าชอบกินข้าวเหนียว

จะเห็นว่า คำตอบที่ได้อาจมีลักษณะตรงข้ามกัน

ลองพิจารณา ตัวอย่าง การให้เหตุผล แบบอุปนัยต่อไปนี้ เพื่อเสริมความเข้าใจดังนี้

1. จากการสังเกตพบว่า ทุกเช้าพระอาทิตย์ขึ้นทาง
ทิศตะวันออก

และพระอาทิตย์จะตกทางทิศตะวันตกในตอนเย็น

สรุปว่า พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกและตก
ทางทิศตะวันตก

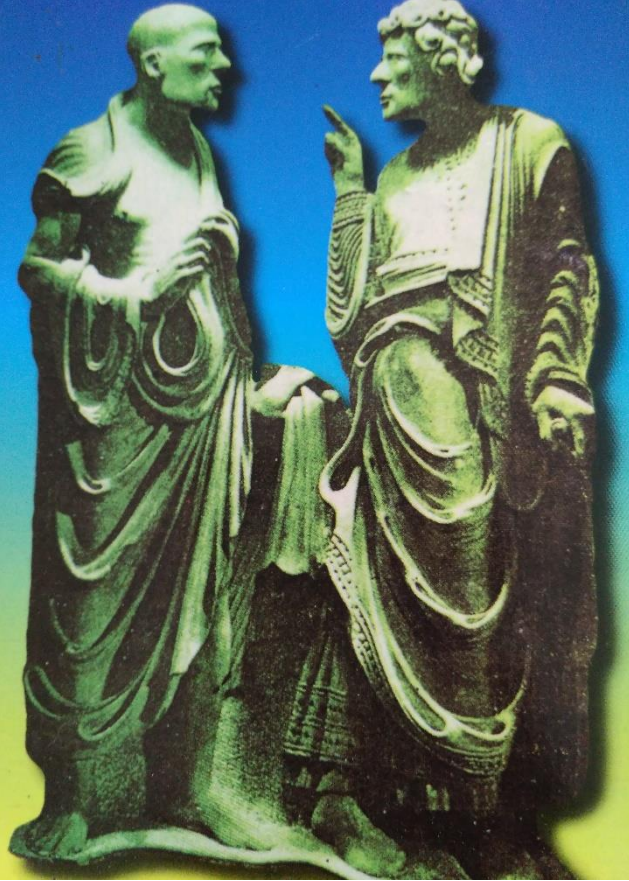
ความถูกต้องในการอ้างเหตุผล

ตัวอย่างเช่น

1.เท่าที่ผ่านมา หมอดูคนนี้ทำนายอนาคตถูกเกินกว่า 90%

ดังนั้นที่เขาเพิ่งทำนายไปนี้น่าจะถูก

เราสามารถกล่าวได้ว่า การทำนายครั้งนี้ อาจจะไม่ถูก เพราะข้ออ้างไม่ได้บอกว่าหมอดูคนนี้ทายถูก 100% แต่เรามีความมั่นใจสูงกว่า ถ้าข้ออ้างเป็นเช่นนี้ ข้อสรุปก็น่าจะเป็นอย่างนั้น

มิลินทปัญหา

เมนันเดอร์ หรือที่เรียกในคัมภีร์บาลีว่า
พระเจ้ามิลินท์ ได้ยกกองทัพตีเมืองต่าง
ๆ แผ่พระรुขอำนาจลงมาถึงตอนเหนือ
ของกลุ่มแม่น้ำคงคา

เดิมทีกษัตริย์องค์นี้ไม่ได้เลื่อมใสใน
พระพุทธศาสนา

แต่ทรงแตกฉานในการโต้ว่าที่ มีความรู้
ปรัชญาและศาสนา ปราบกฏว่าไม่มีใครสู้
พระองค์ได้

ถามทดสอบไหวพริบปัญญา

พระเจ้ามิลินท์ตรัสถาม พระนาคเสน
ว่า “ พระคุณเจ้าจักสนทนากับโยมได้หรือไม่ ”

พระนาคเสนทูลตอบว่า “ ถ้าพระองค์
ตรัสอย่างบัณฑิต อาตมาก็จักสนทนาด้วย

ถ้าตรัสอย่างพระเจ้าแผ่นดิน ก็ไม่
สนทนาด้วย ”

ปัญหาในการถาม

กรณีเช่น

พระเจ้ามิลิน ถามว่า “โสดะ”
เหมือนจักษุหรือไม่

พระนาคเสน ตอบว่า “ไม่เหมือน”

ถ้าถามในแง่เป็นอนิจจัง จึงควรตอบว่า
“เหมือน”

ปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ

วิรัชชวาท เช่น ถามว่า สิ่งที่เป็นอนิจจัง
ได้แก่จักขุใช่ไหม ?

พึงแยกความตอบว่า “ไม่เฉพาะจักขุ
เท่านั้น ลิ่น ตา หู จมูก ร่างกาย ฯลฯ ก็เป็น
อนิจจัง”

ตัวอย่าง : วิธีการคิดแบบวิภัชชวาท หรือ การคิดแบบแยกแยะประเด็น

ระบบ

ก๋วยเตี๋ยวหมู 1 ชาม

องค์ประกอบ

ภาชนะที่ใส่ (ชาม) เส้นก๋วยเตี๋ยว เนื้อหมู ผักต่าง ๆ (ถั่วงอก ผักชี ต้นหอม...) น้ำ สีสัน
รสชาติของก๋วยเตี๋ยวน้ำ อุณหภูมิของน้ำซุป เครื่องปรุงรส (น้ำปลา น้ำส้ม พริกป่น
น้ำตาล)

เหตุปัจจัย

อยากรับประทานเพื่อบำบัดความหิว การทำก๋วยเตี๋ยวหมู การรับประทานเพื่อสังสรรค์

เงื่อนไข

สมศรีต้องการรับประทานก๋วยเตี๋ยวหมู ต้องมีอุปกรณ์ใช้ประกอบการรับประทานก๋วยเตี๋ยว
หมู(ชาม,ช้อน,ตะเกียบ ฯลฯ)

เวลา

ขณะทำการ (เข้า สาย เทียง บ่าย เย็น ค่ำ ดึก) ในที่นี้เป็นเวลาเที่ยงวัน ใช้เวลาในแต่
ละขั้นตอน (เงื่อนไข) นานเท่าใด เริ่มต้นเมื่อใด สิ้นสุดเมื่อใด รวมเวลาตั้งแต่เริ่มจนจบ
กระบวนการนานเท่าใด อุณหภูมิของก๋วยเตี๋ยวหมูชามนี้เปลี่ยนแปลงจากร้อน ค่อย ๆ หาย
ร้อน ใช้เวลานานเท่าใด รสชาติอร่อยแซบจนหมดชาม ใช้เวลานานเท่าใด